DUNUNA BENMAKAN KA A BEN

Adamadenna Lasabati ni a la wuriki Sariyalu ma

KALAMA DANTEELI

Bani fabadenna tomasere le ye, horoya ni telen ani jususuma di dununa do,

Bani adamaya lasabati lonbaliya ni a la gboyanε le nanin benkanni di mɛn ka mɔɔlu lamuriti, ka kɛ sababu di fana ka mɔɔlu kunna fulen, ka alu lɔ hɔrɔya pinina ka alu bɔ misikinaya dɔ,

Bani adamaya lakanda ye wajibi le di, fo jamana ye kε jamana dafani le di sariya bolo ma, wole ye a kεla mɔɔlu tε muriti ka don jεdε makadan waa la,

Bani jamanalu la tɛɛbɛn ni alu la kaninteya ye fen ne di mɛn kakan ka sɛnbɛnteya,

Bani jamana mɛnnu ye "ONU" dɛkuruba kɔnɔ, wolu bara alu kan di ko alu di adamaden nakadan, ka a lawuriki ka ban ka cε ni muno lakana ko bεε dɔ,

Bani alu bara alu kan di fana, ko alu di adamaya lafasa, ka adamaden la hɔrɔya dafa sila bεε kan,

Bani, bεε bɛnni miriya kelen ma, ka a lɔ adamaya lasabati ma, wo ye wajibi le di bεε με, walako miriya wo ye se lataamala sila bεε kan, "ONU" gbaraba bara a kandi: ko adamaden lakanda sariya μin bara kε dununa bεε ye wajibi di, sa bεε ye a to i hankili la, ka i tɛsidi, ka mɔɔlu karan a la, ka alu jodon a la, ka a latinma jamanala tɛ.

Sariya 1

Adamadennu bee sodonna kakan, horoya do, fabadenna do ani sariya ta fan do. Hankili ni sonome ye alu bee ma, a kakan wo do alu ye bakelenna sila lataaman alu noon te.

Sariya 2 nan

Moo kelen kelenna bee ni adamaden lakadan sariya kakan, i keda moo suusu di, i sii te mafene nna, i fadikolo te mafenenna, i kan te mafenenna, i la dina te mafenenna, i la jamana mara hankili te mafenenna, i sodondiya te mafenenna.

Ani fana jamanalu suuya te danbola ka a ben sariya wolu ma, alu mara hankili keda a suusu di, alu ma ke jamanalu horoyani di, alu keda mara suusu kono.

Sariva 3 nan

Adamaden kelen kelenna bεε nii kakan ka lakanda, ka a la hɔrɔya lakanda, ka a kun nakanda.

Sariya 4 nan

Mɔɔ si makan ka kε jɔn di, ka kε bolokɔnɔ mɔɔ di, jɔnpa ni jɔnsan sila bεε bara latɔn.

Sariya 5 nan

Jankankata suusu ma kan ka sii moo la min di se fɛ siila a la adamadenna la, ka a kunnajii.

Sariya 6 nan

Adamaden kelen kelenna bεε la mɔɔya ka kan ka lɔn a με sariya kunda bεε la, a kεda fanfan di.

Sariya 7 nan

Moo bεε ka kan sariya na kodo, a ka kan fanan bεε ye maben na kelen ma sariya bolo. Moo makan ka lafisaya moo di ka ben sariya nin lataamanna ma.

Sariya 8 nan

Moo bεε di se i makasila i la jamana sariya bonnu la ni bila kεda i la toɲεli sila ma, ni wo tε sariya sila ma.

Sariya 9 nan

Moo si tε se minala ten, ka a don kaso la hamantε ka gbεn a la jamana kono ni kun tε a la.

Sariya 10 nan

A wajibiyani, adamaden na ko ye ke ko hakika di, ka a lankenemaya kitibon na telen konoma, ka a jo ni a jalaki danfaranbo.

Sariya 11 nan

Moo moo na a midada sika la sariya bolo ma, a ka kan ne ka jate folo ko a son tε a do, han kiti ye a jalaki lankεnεmaya.

Moo moo na a midada sariya kodo bolo ma, sariya kuda sila ma kan ka lo a ma. Ani fana a la midali fanka ma kan ka tanbi sariya kodo jate la.

Sariya 12 nan

Mɔɔ ma kan ka a bila a mɔɔ pɔɔ la kolu dɔ ten; ka bɔ a la denbaya kolu ma, a la gbundu sɛbɛlu, ka wa sii a la lukɔnɔ kolu la. A ma kan ka a dantipɛn, a ma kan ka a suma gboya. Sariya ka kan ka bɛɛ lakanda ko suu wolu ma.

Sariya 13 nan

Taa ni seyi dahani bεε ye jamana kono. Jamana yoro yoro fana ka i diya, i dise i siila yen.

Mɔɔ kεε di se ka bɔ jamana kɔnɔ, a kɛda a fabada di, a kɛda jamana gbɛdɛ di, ka ban ka a kɔsɛyi.

Sariya 14 nan

Dannatanbikolu kɔdɔ, bεε di se i kun karifadiya ɲinina jamana gbεdε dɔ, i don ma kan ka jɛn a

Ni sariya lonin te moo ma, moo men na a la jamana sariya tinenna ka a bori.

Sariya 15 nan

Moo bεε ka kan ka kε jamana do jamanaden di.

Moo si te se ha jen a la jamana denna la, i don di se fanan jamana gbede denna sodonna.

Sariya 16 nan

Ni alu sii seda a ma, kamarennu ni den musolu di se fudula pɔɔn ma, sipɔɔya tε a dɔ, dina ko tε a dɔ. Alu bεε kakan sariya pa kɔdɔ ko bεε dɔ, fudu bolo ma.

Fudu te sidi alu te fo alu fila bee ba ben a ma.

Denbaya le ye jama tɛfɛden di. Wo dɔ, a kakan ka lakanda jamana bolo.

Sariya 17 nan

Moo moo, a keda a kelen na, a keda jama do, a di se ka a ta sodon.

Moo si bolo fen ma kan ka mina a la fanka bolo ma.

Sariya 18 nan

Hankili lamiri, sɔnɔmε lamiri ani dina lawasanin bεε ye. I di se ka i diyananta ta dinalu dɔ, ka a silalu lataama.

Sariya 19 nan

A lawasanin bεε ye ka a miriya jida, fɔli dɔ, sεbεli dɔ, ka hankili ɲinin fan bεε, sila bεε fε. Ko si ma kan ka kɛ mɔɔ la wo si dɔ.

Sariya 20 nan

A lawasani bεε ye ba ɲɔɔn nadεε, kuna dɔ, kεwεli dɔ mɛn ni janfa sila tɛ kelen di.

Moo tε se karabala ka ladon dεε do, dεε min man di a με.

Sariya 21 nan

Jamanaden bεε di se kεla jamana kantii di, a yεdεkani walal a la mɔɔ suwandini.

Jamanaden bɛɛ kakan jamana baarakundalu dɔ bolo kelen ma.

Jamana kantiilu fanka siini jamana den na lannaya le ma; jamanadennu ye alu sawo yidala wote ni wote le, ka ala lannaya moolu suwandi telen ni sariya do.

Sariya 22 nan

Jamana bɛɛ kakan ka jamanadennu lakanda na kelen ma. Sɔdɔn sila fɛ, dariya sila fɛ, lɔnni sila fɛ, lakandali wo ye bɔla jamana boloko le dɔ ani a ye min sɔdɔnna ani jamana gbɛdɛlu la baaranɔɔya dɔ.

Sariya 23 nan

Bεε kakan ka baara sodon, ka baara kε sonoya do, baara men duman i με; bεε kakan ka latanka baaratanna ma jamana kono.

Baara mɛnnu jate kakan, wolu kakan ka sara na kelen ne ma a kɛbaalu ye.

Baara kakan ka sara sodon, sara men di baarala ni a la denbaya balo hali a ma dese.

Baaralalu la noon nakafo dahani alu ye, alu la munanfan makadan sila fe.

Sariya 24 nan

Noonni ni nanatε wajibiyani baarala bεε ye, mεn ni sara tεε tε kelen di.

Sariya 25 nan

Se wajibiyani bεε ye, se mɛn di ani a la denbaya daha, ka alu kisi kɔnkɔn ma, ka alu dafiyabɔ, ka lau jiya, ka alu dandan ani ka alu musakalu na. Ni jankaro ni baaratanna ani misikinaya latɛɛ suusu seda i ma, i kakan ka makadan.

Denbatii ni a den kakan ka madεmεn; den sodonda fudu do, a ma sodon fudu do, a bεε kakan.

Sariya 26 nan

Kakan wajibiyani bεε ye, a don ma kan ka sara katεrε karan saara folo ni a filanan ma. Karan saara folo ye wajibi le di bεε ye. Baara makaran ka kan ka aalawanka. Bεε ka kan ka karan saara naaninan masodon tεε sidi bolo le ma.

Karan ka kan ka mɔɔ llawanka, ha a la mɔɔya lasabati, ka a la hɔrɔya lawasa. A kakan ka kɛ sababu di ka nɔɔn nagboyanɛ boloka, ka hina ni terinɔɔya ladon dununa dɔ, siyalu tɛ, dinalu tɛ, ka "ΟΝΟ" dɛɛkuruba madɛmɛn bɛn nadonna dununa kɔnɔ.

A dahani denbatiilu ye ka alu den bila karan na, karan mɛn duman alu ye.

Sariya 27 nan

A wajibiyani bεε ye ka tεrε i la jamana lonniko bεε do han ka a tono sodon.

Bεε la baara tono kakan ka lakanda, a kεda sεbε di, a kεda lonni suusu di.

Sariya 28 nan

A dahani jamana bεε ye ka bɔ sila di, sila mɛn di sariya ɲinnu lakanda ka kɛ kunnafulen di adamadennu ma.

Sariya 29 nan

Bolo koyinin kelen τε bεrε ta, wo do, bεε kakan ka kolo i la jama.

Jamana dafani dɔ, εbεε kakan ka to sariya le kɔ walako i kana bila dolu tɔpε dɔ.

Sariya pinnu kakan ka lataaman "ONU" dɛɛkuruba la miriya le kan. A makan ka llataaman miriya gbɛdɛ kan.

Sariya 30 nan

Dalilu si tɛ mɔɔ bolo, a tɛ jamana bolo, ka bɔ sila di, sila mɛn di sariyaba pinnu tipɛn.